

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

SLOVO ÚVODEM

Demokracie se letos opět stala mediálně frekventovaným tématem. Na mezinárodní úrovni se o ní hovoří v zásadě ve třech souvislostech. První je uvažování o přežitosti, či životaschopnosti tradiční zastupitelské parlamentní demokracie politických stran v informační, postindustriální společnosti vysoké životní úrovně a sociálních sítí. Hovoří se o zneplatňování společenské smlouvy mezi politickou elitou, rozdělenou do politických stran, vytvářející vládu a občanstvem. K symptomům se počítá pokles zájmu občanů o volby a politiku obecně, vznik účelových krátkodechých stran či nového typu nátlakových akcí, včetně útoků počítačových hackerů a pouličních nepokojů, spouštěných často anonymními skupinami na sociálních sítích typu Facebook či Twitter. Hovoří se o nových formách kontroly moci a vztahu mezi státem a veřejností odlišných od tradiční demokracie. Situaci vyhrocují závažné proměny médií, která by měla být pověstnými „hlídacími psy demokracie“, posouvají se však k infotainmentu, „zprábavě“, prchavým aférám bulvárního typu.

Druhou oblastí jsou průběh a výsledky tzv. jasmínové revoluce v arabských zemích. Jde o demokratickou revoluci? Vede případná demokratizace arabské společnosti k pozitivním změnám, nebo k destabilizaci celé oblasti, ke sblížování, či odcizování se společnostmi západního typu? Může být demokracie, natož pouhá „demokratizace“ jen přechodnou fází k diktaturám a fundamentalisticky nesnášenlivým režimům? Je možné, že demokracie slábne v křesťanském světě s mizením náboženské víry, zatímco v muslimském světě s jejím posilováním? Potvrdí se, že „islám je svým antidemokratickým vyhrocením marxismem 21. století“?

Třetí oblastí je zvažování, zvláště silně v Jižní Americe, významu a míry sociálních práv a sociální rovnosti (spravedlnosti?) pro demokratickou společnost.

Toto vše jsou oblasti, které jsou obecné a nemají rychlého řešení. Je jim však potřeba věnovat stálou pozornost. Jiným druhem problémů jsou bezprostředně události denního života, které mají také přímý vztah k demokracii. Je to např. stávka 16. června, kterou byla celý den ochromena zejména dopravní obslužnost. Stávkující odboráři vycházeli z ustanovení Listiny základních práv a svobod, která se stala součástí naší ústavy již v roce 1991 a byla převzata též jako součást ústavy České republiky, schválené dne 16. 12. 1992: „Právo na stávku je zaručeno za podmínek stanovených zákonem.“ Problém ovšem je v tom, že takový zákon nebyl dosud vydán a soud nemá podle čeho posoudit, zda stávka byla v souladu se zákonem nebo nikoliv. Je to dluh zákonodárnyho sboru, že dosud takový zákon nevydal. Lze jistě chápat důvody, které ale nemohou být omluvou, proč takový zákon nebyl téměř po 20 letech schválení ústavy přijat. Půjde o zákon nepochybně složitý, kde se bude obtížně hledat shoda k jeho formulování i posléze přijetí. Žádné politické uskupení při jeho prosazování nemůže získat politické body. Přesto jeho přijetí je nanejvýše potřebné.

Cílem poslední stávky byl v podstatě protest proti vládou v době stávky navrhovaným a ještě nepřijatým reformám. Nechceme se pouštět do diskuse obsahu těchto reforem, to není ani úkolem Demokratického klubu, nebo zda byly dobře podány a vysvětleny občanům, avšak jednu obecnou poznámku zde učiníme. Každá reforma přijatých a zaběhnutých pořádků se vždy dotkne nějaké skupiny občanů, kterým se nemusí líbit. Všechny reformy budou vždy bolestivé, o tom nikdo nepochybuje. Přesto snahu o vyrovnaný rozpočet by měli všichni občané podpořit. Vždyť jen na splácení dluhů je nutno vyčlenit podstatnou část rozpočtu, která by mohla být použita k jiným a lepším účelům. Snad jen kdyby byly vydány dluhopisy občanům, kteří by byli úroky odměněni za odloženou spotřebu, bychom to mohli vidět jako pozitivní jev.

V demokratické společnosti nemohou stávky být součástí politického boje, neboť při nich jde o snahu určitých skupin obyvatelstva obejít demokratické principy rozhodování, jež je založeno na síle zástupců jednotlivých stran, vyjádřené ve svobodných, všeobecných a tajných volbách. Jde o prostředky násilné, které vždy působí újmu jiným, často na sporu nezúčastněným, skupinám občanů. Je proto potřebné a věříme, že vláda je si toho vědoma, připravit zákon o stávkách, který by upravoval podmínky takové stávky (včasnou informovanost občanů, zajištění některých životně důležitých služeb apod.). Neexistence zákona, resp. nutnost řídit se jen obecnými principy, může někomu vyhovovat. Takovou situaci by však měli odmítnout občané, kteří zastávají zásadu, že práva a svobody jakékoliv skupiny osob, tedy i stávkujících, končí tam, kde zasahují do práv a svobod ostatních.

Zanedbávání úkolů, které si parlament sám uložil, není nic nového. Ústava vstoupila v platnost 1. ledna 1993. Měla být vytvořena horní komora, avšak k jejímu naplnění došlo až v roce 1996. 14. dubna 1994 vydal Demokratický

klub stanovisko č. 11 „K otázce naplnění senátu Parlamentu České republiky“. V něm odmítá návrhy na přepracování ústavy a vypuštění senátu s tím, že ke změnám ústavy by mělo docházet jen ze závažných příčin, nikoliv v důsledku okamžitých potřeb různých politických sil. Ustavení senátu za dva roky poté v podstatě odpovídalo požadavkům, vyjádřeným v uvedeném stanovisku (dvoukolový většinový systém, 81 jednomandátových obvodů s šestiletým volebním obdobím při dvouleté obnově třetiny senátu, v prvních volbách losem vybrání obvodů s dvouletým, čtyřletým a šestiletým mandátem atd). Podobně dlouho trvalo naplnění ústavy o samosprávě obcí a krajů. První krajské volby se konaly až v roce 2000. Do soustavy soudů patřil od vzniku ústavy také Nejvyšší správní soud, který však začal fungovat až po deseti letech od svého formálního vzniku. Existuje ovšem i možnost odsouzení platnosti již přijatého zákona. Jedná se o tzv. služební zákon pro vyšší úředníky, který byl sice v roce 2002 přijat, ale jeho účinnost je neustále odsouvána.

Jestliže toto jsou dluhy zastupitelských orgánů a vlády, pak zde existuje další problém, kterému se také v tomto čísle Dk-Dialogu věnujeme. Zdá se, že je to problém, který již není aktuální, ale je to pouze zdánlivý dojem. Jde o rozpuštění nebo pozastavení činnosti KSČM. Senát PČR svým usnesením č. 511 z 30. října 2008 vyslovil podezření, že KSČM porušuje článek 5 Ústavy ČR a vyzval vládu, aby toto podezření nechala prověřit nezávislým soudem. Názory na tuto problematiku se velmi liší, a to nejen v široké veřejnosti, ale i mezi členy Demokratického klubu. Nicméně senátní usnesení vychází z hlubokého studia této otázky a je dokumentováno 76 body na 67 stranách (je zpřístupněno na webových stránkách senátu – tisk 327). Dvacet let je velké zpoždění. Politická témata však uzrávají postupně a pomalu. Je obtížné je nadekretovat, přijímají se ve chvíli, kdy se na nich politici shodnou. V principiálních otázkách by se nemělo spekulovat, zda je nebo není na jejich řešení pozdě. Zároveň bychom se neměli obávat toho, že nejsme jako oni. Rozhodnutí svobodné společnosti jsou na zcela jiné kvalitativní úrovni než rozhodnutí diktatury. V demokracii nejde o likvidaci ideových odpůrců. Pana Grebeníčka, pana Filipa nebo paní Semelovou dnes nikdo nekriminalizuje, ani jim nikdo nezakazuje, aby působili v politice a kandidovali do parlamentu. Jen jim můžeme zakázat, aby to bylo pod hlavičkou nebezpečné ideologie, která byla označena zákonem za zločinnou. Politická komise Demokratického klubu připravila k tomu návrh stanoviska, které v tomto čísle předkládáme k diskusi členům.

V tomto čísle naleznete i diskusi jednoho dalšího aktuálního tématu. Je demokracie vhodná pro arabský svět ve světle současných demonstrací v těchto zemích? Odpověď na takto položenou otázku není jednoduchá, ale je významné se nad ní zamyslet. Ke všem zveřejněným příspěvkům očekáváme bohatou diskusi. Konečně také přinášíme „omluvu“ autora, který byl za svůj příspěvek v minulém čísle Dk-D navržen na Nobelovu cenu za ekonomii pro rok 2011.

redakce

PROČ JE SPRÁVNÉ ZAKÁZAT KOMUNISTICKOU STRANU

Pod tímto podtitulkem vyšel v časopisu Respekt zajímavý komentář Marka Švehly (Respekt č. 8 z 21. února 2011), který se snaží rozumně a bez emocí odpovědět na takto položenou otázku. Konstatuje, že je mnoho argumentů, proč bychom měli odpovědět negativně, ale zároveň pro kladnou odpověď je jich i po dvaceti letech pořád ještě více. S tím je nutno souhlasit. Demokracie je velmi křehký systém zejména tím, že garantuje svobodu slova a tím zároveň umožňuje propagaci různých ideologií. Některé z těchto ideologií si však kladou za cíl demokracii zničit a nahradit ji diktaturou ve prospěch národa, dělnické třídy nebo jiné společenské skupiny, resp. určitou společenskou skupinu potlačit nebo přímo zlikvidovat apod. Jestliže přijmeme jako východisko známou Churchillovu definici demokracie, že je to ze všech špatných systémů vlády ten nejméně špatný, pak ji musíme přiznat právo, aby se bránila ideologiím, které ji ohrožují. Po druhé světové válce to vedlo k tomu, že se v Evropě i některých jiných zemích zakázal nejen nacismus a jeho zvěrstva, kterým bylo vystaveno nejen židovské obyvatelstvo, ale trestné je i holocaust popírat.

Musíme si položit otázku: nebylo by bývalo správné zakázat nacistickou stranu na základě přihlášení se k ideologii rasismu a nadřazenosti německého národa, vyjádřené v Hitlerově spise Mein Kampf? Komunisté nemají na svědomí holocaust, ale počet obětí jejich třídního boje byl minimálně srovnatelný s počtem obětí nacismu. Ideový základ komunistické ideologii poskytl Karel Marx Komunistickým manifestem. Na jeho základě se komunisté pokusili využít poválečného chaosu po prohrané válce v Německu, ale bez úspěchu. Neuspěl pokus o revoluci provedený Spartakovým svazem komunistů v lednu 1919 v Berlíně, neuspěly ani následné pokusy o revoluce v Bavorsku a Maďarsku. Uspěla pouze revoluce pod vedením Lenina v Rusku, kde byla demokracie v počátcích (i když velmi slibných, ale vzhledem k celkové zaostalosti země omezených zejména na Petrohrad) a slabá. Vedení bolševiků si uvědomovalo, že pro přežití ruské revoluce je nutné ji rozšířit do vyspělých zemí, a proto v březnu 1919 byla založena v Moskvě III. Internacionála neboli Komintern jako reakce na zklamání z II. Internacionály, která „zklamala“ v průběhu první světové války. Jejím cílem bylo působit na vytvoření komunistických stran ve všech zemích světa, podporovat je materiálně a zároveň je plně podřídit direktivám Kominterny. Od těchto stran se požadovalo, aby se zformovaly podle bolševického vzoru, odmítly demokracii a vzdaly se spolupráce s ostatními stranami, označenými jako buržoazní, zejména pak se sociální demokracií. Na druhém kongresu Komunistické internacionály v červenci 1920 byly schváleny její stanovy a bylo přijato 21 podmínek pro přijetí komunistických stran do Internacionály, založených na Leninových tezí o buržoazní

demokracii a diktatuře proletariátu. Hlavním cílem komunistických stran jako politických stran nového typu (Lenin) mělo být dobytí politické moci, a to revoluční cestou.

V rámci československé sociální demokracie se již na konci roku 1919 zformovala radikální levice, která se hlásila k zásadám vytýčeným Kominternou, a její snahou bylo celou stranu bolševizovat. V prvních svobodných volbách po vzniku Československa v dubnu 1920 získala sociálně demokratická strana 33% hlasů a stala se nejsilnější politickou stranou s nárokem na funkci premiéra, kterým se stal Vlastimil Tuzar. S tím však nebylo levicové křídlo strany spokojeno, neboť požadovalo zahájení revoluce. Rozhodující úlohu zde sehrál Bohumír Šmeral, který si revoluci a následný chaos nepřál. Pravděpodobně se domníval, že v dalších volbách sociální demokracie docílí ještě většího úspěchu. Téhož roku (1920) však došlo uvnitř sociální demokracie ke sporu o Lidový dům. Levé křídlo se ho chtělo zmocnit, funkcionáři strany však požádali o jeho policejní vyklizení. Tím došlo definitivně k rozpadu sociálně demokratické strany a byla otevřena cesta k založení strany bolševického typu.

V důsledku policejního zásahu vyhlásilo levé křídlo sociální demokracie generální stávkou s výzvou dělníkům, aby se připravili na přebírání továren. Reakce státní moci byla jednoznačná a pochopitelná. Byly zakázány demonstrace, na Mostecku došlo ke střelbě do demonstrantů, která si vyžádala lidské životy. Podle Zdeňka Kárníka byly zatčeny téměř čtyři tisíce lidí, z nichž bylo 461 osob odsouzeno k různým trestům. V polovině prosince 1920 byla sice stávka odvolána, ale tím usilovněji se začal připravovat ustavující sjezd Komunistické strany Československa, který se konal ve dnech 14. až 16. května 1921. Strana se „zařadila nejen mezi absolutně nejpočetnější komunistické strany, ale relativně, v poměru k počtu obyvatel, se stala největší komunistickou stranou na světě vůbec“ (Zdeněk Kárník). Již v červenci 1921 byla přijata do Komunistické internacionály (Kominterny).

Přijetím podmínek Kominterny se strana plně podřídila moskevskému vedení. Nedělala vlastní politiku, ale plnila úkoly, které jí byly zadány ve prospěch Sovětského svazu. Podobně jako v ruské komunistické straně i v ostatních komunistických stranách v ní probíhaly pravidelné čistky s vylučováním „zrádců“ a „odpadlíků“ i časté měnění taktiky i bezprostředních cílů. Kritiku moskevského vedení nikdy nezapomněla a dříve nebo později ji potrestala. Závěš Kalandra doplatil na kritiku stalinských monstrprocesů stejně jako Vladimír Clementis na kritiku paktu Ruska s Německem v roce 1939. Kdo se nechtěl příkazům Kominterny podříditi, skončil jako zrádce a lokaj imperialismu. Názorným příkladem byl Josip Tito-Broz, který v letech 1935–1936 v Kominterně pracoval a bylo mu jasné, jaké důsledky by mělo pro jugoslávskou komunistickou stranu, kdyby se Moskvě podrobila. Přestože Kominternu byla v roce 1943 z taktických

důvodů v průběhu druhé světové války rozpuštěna, poslušnost všech komunistických stran Moskvě se dále předpokládala. Pro utvrzení této poslušnosti byly v komunistických stranách prováděny čistky, které v těch zemích, kde již tyto strany nastolily diktaturu proletariátu, měly velmi tragické důsledky. V Československu to byl proces, kde hlavním obviněným byl bývalý generální tajemník KSČ a jeden z hlavních organizátorů únorového komunistického puče Richard Slánský. Ze 13 v tomto procesu obžalovaných vysokých funkcionářů komunistické strany bylo jich jedenáct odsouzeno k trestu smrti a v roce 1952 popraveno. Podobné procesy proběhly i v ostatních východoevropských zemích.

Komunistická strana Československa se po přijetí do Kominterny stala v domácí i zahraniční politice prodlouženou rukou Moskvy. To vedlo k častému měnění taktiky, vnitřním sporům, čistkám a vylučování členů. Tím docházelo na jedné straně ke ztrátě členů, avšak zároveň jako typická antisystémová strana kritikou a flexibilní rétorikou těžící z hospodářských a politických krizí nové členy získávala. Svou extrémní a antidemokratickou politikou dosahovala ve volbách za první republiky přes 10 % hlasů a stala se tak počtem získaných voličů (okolo třičtvrtě mil.) důležitou složkou politického spektra. Po nástupu Gottwaldova vedení v roce 1929 se strana dále radikalizovala – známý a často citovaný Gottwaldův výrok v parlamentě: „My se od ruských bolševiků do Moskvy chodíme učit, jak vám zakroutit krk“ – a ztrácela tak i zbytky svého koaličního potenciálu. Až do nástupu Hitlera k moci KSČ považovala za horší nebezpečí pro dělnickou třídu a věc socialismu sociální demokracii než fašisty. Vztah KSČ k československému státu se takticky poněkud změnil po roce 1935, kdy Edvard Beneš uzavřel smlouvu se Sovětským svazem, avšak stále platila Gottwaldova slova, že komunisté povedou boj proti buržoazii bez ohledu na oběti, houževnatě a cílevědomě, dokud nebude její panství svrženo. Komunisté nebyli nikdy demokratickou stranou a to si musel každý, kdo do této v kterékoliv době vstupoval, uvědomit.

Po vstupu Sovětského svazu do druhé světové války se komunisté připojili k ostatním demokratickým odpůrcům nacismu. Přestali otevřeně útočit na Masaryka a Beneše, vždy se však snažili o posílení své moci a nikoliv o obnovení demokracie. Takticky používali všech prostředků k posílení svého vlivu a cíleně se připravovali na konečné převzetí moci. Tato situace je již dobře známá i důsledky jejich panování po únorovém puči, ke kterým i v Dk-Dialogu byla publikována řada příspěvků. Jejich chování po roce 1989, kdy ztratili moc, je vystiženo v návrhu připojeného stanoviska. KSČM je přímou pokračovatelkou KSČ (převodem členstva a majetku i formálně právním postavením), ke které se hlásí i ideově. Přes úpravy stanov, aby vyhovovaly požadavkům na politické strany, se hlásí k marxismu-leninismu a ke komunistické ideologii. Připomeňme si zásady této ideologie, jak byly

publikovány v Malé československé encyklopedii (Academia 1986, sv. III, s. 470). Komunistická ideologie je „systém polit., filoz., práv., morálních a est. názorů, idejí a teorií, které vyjadřují zájmy nejpokrokovější třídy spol., dělnické třídy, a jejího předvoje, kom. strany. Podstatou k. i. je marxismus-leninismus ... K. i. ... se formuje jako věd. teorie vyjadřující zákl. zájmy děl. třídy a ostatních pracujících. ... Zvláštností k. i. je její vědeckost, podmíněná zásadní shodou třídních zájmů proletariátu s obj. potřebami spol. vývoje a poznáním jeho zákonitostí ... cestou třídního boje a social. rev. jsou v kom. formaci likvidovány vztahy vykořisťování, panství a podřízenosti a nová společnost je budována ve jménu člověka a pro jeho blaho.“

Komunistická ideologie je v přímém rozporu s demokracií a její uplatňování vždy vedlo ke zločinům srovnatelným s uplatňování jiných totalitních ideologií. Byl proto právem přijat zákon našeho parlamentu, který ji označil za zločinnou. Před čtyřmi lety obhajoval Vojtěch Cepl zrušení KSČM s tím, že k takovému kroku není pozdě: „Doba nazrála k tomu, že je třeba zakázat slovo komunismus jako označení politické strany. Nejsem tak naivní, že bych tím zrušil toto společenství. Mně jde jenom o to slovo. Jazyk je totiž, obdobně jako právo, důležitým nástrojem komunikace a koexistence lidí.“

Zdeněk Pavlík, červen 2011

DEMOKRACIE PRO ARABSKÝ A MUSLIMSKÝ SVĚT

Hlavní světovou politickou událostí počátku tohoto roku je bezesporu pohyb v zemích severní Afriky a Blízkého východu, tedy v podstatné části arabského nebo také muslimského světa. Po začátku demonstrací v Tunisku nastal dominový efekt, který nejvíce zasáhl Egypt a Libyi, v níž je v těchto dnech situace nejdramatičtější. Přístup západního světa k těmto událostem je charakterizován dvojí nejistotou. Především není ani trochu jasné, jakým směrem se bude situace vyvíjet. Zdá se, že tento pohyb vznikl zcela spontánně, jako protestní hnutí, neinspirované žádnou zahraniční tajnou službou, ale ani žádnou domácí politickou organizací, a o to je jeho vyznění nejistější. Za druhé se zdá, že Západ nebyl na takovéto dění ani trochu připraven, že chybí jakákoli koncepce, z níž by vycházely reakce na možné varianty vývoje.

V tuto chvíli se zdá, že nejsilněji zaznívá mezi demonstranty požadavek na přeměnu autokratických režimů na demokratické. To vede k dvěma otázkám: je to reálné, a pokud ano, co lze od toho očekávat? I já považuji demokracii za nejlepší (raději říkám s Churchillem „nejméně špatný“) politický systém, leč dodávám, že to platí jen v případě, že dostatečná část obyvatelstva dané země je na takové vzdělanostní a mravní úrovni, která zabezpečí využití

demokracie pro zdravý a udržitelný ekonomický i sociální rozvoj a politiku míru v regionu i ve světě. Vybojují-li tyto národy demokracii, což vzhledem k povaze islámu a také k velkému rozsahu negramotnosti nebude vůbec snadné, budou s to dát svým zemím tuto orientaci? Nepřevládnu tendence ke zničení Izraele, podpora islámského terorismu a boj za světový kalifát? Nevím a obávám se, že pravděpodobnost takového výsledku, který by byl katastrofou pro svobodný svět, je alespoň v části těchto států vysoká. Přesto se domnívám, že Západu nezbyvá nic jiného než podpora demokratických sil a velice sofistikované napomáhání k dosažení takové jejich orientace, která povede k pokojnému soužití našich dvou světů. Podpora zkorumpovaných diktátorů by určitě vedla k jejich totálnímu odcizení a nepřátelství. Malá naděje je lepší než žádná. A moc by pomohlo, kdyby 27 evropských unijních politiků vůči této oblasti, diktovaných odlišnými politickými a obchodními zájmy, bylo nahrazeno jednou jedinou.

A pamatujme, že především je nutno podpořit vládu práva, spravedlnost, respektování základních práv a svobod a vznik občanské společnosti. Volby, jakkoli svobodné, které předstihnou tyto ostatní součásti pojmu demokracie, nutně přivedou demokracii k zániku na dlouhá desetiletí, jako kdysi ve Francii, nebo také na věčné časy. A nový režim bude pak hrozbou pro celý ostatní svět.

Řekl jsem, že Západ musí postupovat sofistikovaně. Značná část Arabů a Muslimů k němu nechová důvěru a každá masivní podpora komukoli by pro něj mohla být smrtící. Domnívám se však, že to neplatí pro Libyi a její občany snažící se zbavit zemi vraždícího diktátora, zvláště když i Arabská liga volá po vyhlášení bezletové zóny. Stydím se za to, že Česká republika a její prezident stojí v čele těch sil, které jakoukoli pomoc bojovníkům za svobodu odmítají.

Jan Friedlaender, březen 2011

PODĚKOVÁNÍ A OMLUVA

Moji dřívější úvahu Demokracie rovná se zadlužování podrobil v posledním Dk-Dialogu kolega Friedlaender širavé kritice pod názvem Nobelova cena za ekonomii do ČR a já využívám této příležitosti, abych mu za ni veřejně poděkoval. Je totiž povětšinou naprosto oprávněná a pomohla mi k hlubšímu zamyšlení nad problémem, který jsem zřejmě pojal příliš jednostranně a povrchně.

Mnou popsaná metoda zadlužování státních pokladen, směřující k sociální sanaci obyvatelstva v míře, jakou mu neoliberálně pojmáaná tržní ekonomika nedokáže zabezpečit, není opravdu výsadou demokratických států. Uvedu „socialistické“ Polsko, když začalo mít potíže s opozičními náladami občanů,

nakupovalo si jejich přízeň různými úplatky a po pádu komunismu skončilo, na rozdíl od Československa, v relativně značném zadlužení. Ale nedosti na tom, moje uvažování zcela opominulo i další dva faktory, vedoucí k státním dluhům bez ohledu na demokratický či nedemokratický statut země. První z nich představuje zbrojení, s tím měly problémy už monarchie, z novější doby například nacistické Německo, druhý záchranné pásy, házené politickými reprezentacemi nezodpovědnému finančnímu a bankovnímu sektoru. Zde jen namátkou připomenu porevoluční českou podporu vytunelovaným bankám a zcela čerstvou kauzu USA i dalších navazujících zemí. V těchto případech jde sice také o jistou podobu mechanismu popsaného v mé úvaze Demokracie rovná se zadlužování, ovšem velmi specifickou. Stát prostřednictvím záchrany bank zachraňuje i miliony drobných střadatelů a podnikatelů, jejichž prostředky byly bankami zneužity k rizikovým transakcím. V každém případě si popsaná úvaha minimálně tato dvě doplnění zaslouží, aby aspoň částečně byla smyta špína, kterou jsem bez zlého úmyslu na demokracii nakydal.

Pokud jde o kritickou výtku, že volám po rovnosti jak před zákonem, tak i v oblasti příjmové a majetkové, musím ale konstatovat jeho nepozornost při čtení mého textu, v němž výslovně píšou o rovnosti coby právní a majetkové spravedlnosti, což, jak každý uzná, značí něco úplně jiného, než co je mi podsouváno. Na druhou stranu však si sypu hlavu popelem ohledně formulací „většina se mylí často, menšina vždycky“. Ze souvislosti mého textu mělo vyplynout, že hovořím o vládoucí většině a vládoucí menšině, v tom případě ona formulace má oporu v empirii, vládám nelegitimizovaným vůlí většiny, ať už monarchiím nebo diktaturám, chybí protiváha názorové a hlavně mocenské opozice, takže dříve nebo později sklouznou k sebestřednosti a bloudění v bludišti vlastních nekonečných chyb a omylů. A to dokonce i v případech, kdy na počátku stály osvícenecké tendence, zatímco vláda legitimizovaná většinou, pokud nad ní visí Damoklův meč korektivu svobodných voleb, toto nebezpečí významně zmenšuje.

Zřejmě moje řádky nedostatečně srozumitelně zdůraznily, že hovořím výlučně o formě vlády, a tak mohl být čtenář pomýlen až k představě, která za pravdu obecně považují vždy jen to, co odsouhlasí či co přijme a čemu věří většina. Můj text sice říká „do budoucna máme na vybranou jen mezi vládou (!) většiny, která se většinou mylí (demokracie) a vládou (!) menšiny, která se mylí vždycky (diktatura)“, ale i toto pro mě pregnantní vyjádření nejspíš v očích některých méně pečlivých čtenářů připouští různé možnosti výkladu. Napříště budu díky kritice kolegy Friedlaendera přistupovat k psaní s větší zodpovědností a obezřetností a formulovat myšlenky ještě pregnančněji, ba rovnou polopatisticky.

Na místě je také kritika mého odsudku „kvalifikované demokracie“, měl jsem při ní adresně poukázat na příslušné názory pánů Jocha a Friedlaendera

v Dk-Dialogu č. 3/2010, aby bylo nezvratně jasné, co tito pánové pod pojmem kvalifikovaná demokracie myslí: omezení volebního práva na vybranou část populace a tím fakticky popření základního demokratického principu všeobecnosti a rovnosti práva občanů rozhodovat o veřejných věcech! Odkaz jsem bohužel neprovedl a tak mohly mnohým připadat mé vývody ne dosti srozumitelné. Závěrem přiznávám, že můj příspěvek si ambice na udělení Nobelovy ceny nečinil a řeknu rovnou: projdu-li seznam osob, které tuto cenu dostaly a za co, věru netoužím vstoupit do takového společenství. Ještě jednou děkuji kolegovi za konstruktivní připomínky a doufám, že moje dnešní odpověď se stane v klubu vzorem, normou a precedentem, jak správně a přiměřeně na jakoukoliv kritiku reagovat. A ještě větička téměř nábožensky-filosofická. Všemi deseti podepisuji tvrzení kolegy kritika o vlastnění pravdy jediným subjektem, a pokud u někoho vzniká dojem, že jej chci suplovat, jedná se o naprosté, ale naprosté nedorozumění.

Stanislav Mikuš, květen 2011

Návrh stanoviska k diskusi

K POSTAVENÍ KSČM V DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI

V současné době se znovu ozývají hlasy vyzývající vládu, aby se zabývala usnesením Senátu Parlamentu České republiky z října 2008, ve kterém se vyjadřuje důvodné podezření, že KSČM porušuje ústavu, a to zejména článek 5 Ústavy ČR, dle kterého je současný politický systém „založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů“. V usnesení je v 76 bodech toto podezření zdůvodněno a v závěru se Senát obrací na vládu s požadavkem, aby dala podnět Nevyššímu správnímu soudu, který jediný má pravomoc rozhodnout, zda je činností KSČM naplněna skutková podstata porušování ústavy i dalších zákonů.

Dne 8. května 2009 Demokratický klub vydal oficiální stanovisko „K otázce dalšího legálního působení KSČM“, ve kterém podpořil tento návrh, doplnil jej o některé další důvody a vyjádřil přesvědčení, že iniciativa horní komory Parlamentu ČR nebude vládou oslyšena. Za dobu své legální existence Klub vydal několik stanovisek, zabývajících se postavením KSČM mezi ostatními politickými subjekty nebo v české politice vůbec. Již ve svém prvním stanovisku z 10. května 1990 Klub konstatoval, že komunistická strana realizovala po čtyři desetiletí přímo v klasické podobě totalitu bolševického typu. Po své porážce v roce 1989 se velmi pohodlně

distancovala od toho ze své minulosti, co jí v nových podmínkách šlo k tíži; přestala reflektovat na svou vedoucí úlohu v momentu, kdy ji reálně ztratila, zrušila tzv. Poučení, uznala nesprávnost masového vylučování členů po roce 1970 a zbavila se několika nejvíce zkompromitovaných vedoucích funkcionářů. Na druhé straně vynaložila velké úsilí, aby si zachovala maximum z toho, co jí šlo k prospěchu, majetek a sekretariáty, ale zejména členskou základnu falešnou agitací proti odpadlictví a převlékání kabátů.

Povaze věci by tehdy odpovídalo, aby KSČ ukončila svou činnost a dala svým bývalým členům možnost se politicky angažovat v nějaké jiné straně nebo si vytvořit nástupnickou stranu, do které by se museli znovu přihlásit. Úpravy oficiálních dokumentů strany, aby formálně vyhovovaly novým požadavkům, nevytvořilo záruku, že strana není již nositelkou totalitních tendencí. Uplynulých 20 let to plně potvrzuje slovy svých představitelů i obsahem stranického deníku Haló noviny. Oslavuje Velkou říjnovou socialistickou revoluci, Lenina a za základ své ideologie považuje marxismus-leninismus, nutnost diktatury proletariátu jako nutné etapy budování socialismu pod vedením ideově pevné strany apod. V rozporu s realitou zkresluje minulé události. Komunistický puč v únoru 1948, který oslavuje jako vítězství pracujícího lidu a označuje ho ústy svého předsedy Vojtěcha Filipa za legální převzetí moci; přitom se nezmiňuje o tehdejší úloze ministerstva vnitra, o ilegálních závodních milicích i ilegálním vytváření akčních výborů ještě před podpisem demise vlády prezidentem republiky. Přesto, že se považuje za nový stranický subjekt, formální změnou názvu při zachování označení „komunistická strana“ se hlásí k ideologii, která byla zákonem označena za zločinnou a zavrženíhodnou; také obhajováním činnosti KSČ a oslavováním jejich představitelů je faktickou pokračovatelkou KSČ. Je mnoho dalších důkazů o tom, že KSČM není demokratickou stranou. Na jejich ideologických konferencích vystupují formálně vyloučení členové, mj. Miloš Jakeš a Miroslav Štěpán, požaduje se na nich zrušení usnesení mimořádného sjezdu KSČ z prosince 1989 se všemi důsledky jeho realizace. Věříme, že vláda v nejbližší době požádá Nejvyšší správní soud, aby se k dalšímu působení této strany vyjádřil.

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dubnu a květnu 2011 se konala třetí čtvrtek v měsíci pravidelná setkání členů a přátel Demokratického klubu v prostorách nové budovy Národního musea. Červnové setkání bylo v důsledku stávký v dopravě zrušeno.

Na obou setkáních se probírala různá témata, z nichž zajímavá byla diskuse k významu osobnosti politiků a jejich morálního profilu. Bylo konstatováno,

že politika je také profese a charakter politika může významně ovlivňovat občany a politickou kulturu obecně. V této souvislosti byly vysloveny kritické poznámky k české politické scéně i k rozporům ve vládní koalici, které negativně ovlivňují celou společenskou situaci země. Byly diskutovány i návrhy reforem, zejména důchodová reforma. Na jejich podstatu mohou být a jsou různé názory, je však důležité, aby jejich prosazování probíhalo demokratickou cestou. Různé názory jsou logické a budou se vyskytovat vždy, když se jedná o vyjádření odlišných zájmů jednotlivců i skupin občanů, vycházejících z jejich společenského postavení i osobních zkušeností.

Klubovní stanovisko K působení členů a stoupenců radikálních stran a hnutí bylo publikováno v české a anglickém znění v časopise Český dialog (léto 2011), který právě vyšel. Vyšlo též další číslo anglické verze Dk-Dialogu (XVII/1), kde byly uveřejněny stanoviska Klubu č. 46 a 47, dále čtvrtá otázka ze série Demokratický klub v otázkách a odpovědích, informace o VI. valné hromadě Klubu včetně jejího usnesení a výsledků voleb i příspěvky Ivana Turnovce a Zdeňka Pokorného.

Oznámení členům

V letních měsících v červenci a srpnu se uskuteční dvě setkání přátel Dk-Dialogu s obvyklým programem (diskuse k aktuálním otázkám politické reality). Předpokládáme účast zahraničních členů, kteří v této prázdninové době navštíví Prahu. Tato setkání se budou konat v Jungmannově ulici 17 (CEVRO), místnost bude oznámena ve vrátnici, a to 21. července a 18. srpna, vždy v 17 hod. Setkání bude moderovat Zdeněk Kalvach. Další setkání členů a přátel Klubu se pak uskuteční dne 15. září v 17 hod., opět v Národním museu. O termínech a místu dalších setkání budou členové včas informováni.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7

Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759

Telefonní číslo: 220 412 220 (též záznamník)

e-mail: dklub@volny.cz webová stránka: <http://www.dklub.org>

Bankovní spojení Demokratického klubu:

Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Rytířská 29, Praha 1, č. účtu: 1923868339/0800
IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Zdeněk Pavlík
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Klubu.